

РОБЪРТ СИЛВЪРБЪРГ ТИХ НАШЕПВАЩ ГЛАС

Превод от руски: Цвета Пеева, 1968

chitanka.info

За първи път Брус Робъртсън видя кутийката сред купчината всевъзможни вехтории върху една сергия; беше в Лондон, на улица Петикът Лейн. Кутийката беше малка — около три дюйма на дължина, два — на ширина, а на височина не повече от три осми от дюйма. Направена беше от някакъв метал (може би от алуминий) без всякакви украшения, ако не се смята странният монограм на капака.

Като че ли някакъв спокоен глас прошепна на Робъртсън:

„Глураво ще е от твоя страна, ако не купиш тая кутийка.“

Робъртсън взе кутийката. Търговецът, малко човече с ястребов профил и островърха рижа брадичка, подозрително го гледаше с черните си святкащи очи. Робъртсън замислено определи на ръка колко тежи кутийката и се учуди от заинтересоваността си. Странна вещ — дума да няма. Съвсем тъничка линийка — не по-дебела от косъм — я разделяше, но изглежда кутийката не можеше да се отвори. Беше студена и поразително лека.

„Хайде — подкани го гласът, — купи я. Не се бави.“

По лицето на Робъртсън пробягна гримаса на раздразнение. Собственикът на сергията го наблюдаваше, готов всеки миг да скочи, ако Робъртсън се опита незабелязано да пусне кутийката в джоба си. Но Робъртсън беше далеч от подобни мисли.

Той се огледа. Около сергията гъмжаха и се блъскаха лондончани, обзети от страст към изгодни покупки, стремящи се да придобият шестпенсов тиган или колан от крокодилска кожа само за два и половина пенса, и всичко това се продаваше всяка неделя сутрин на своеобразния малък пазар в Ист-енд. Робъртсън бе тръгнал по Петикът Лейн само за да се позабавлява. Двумесечната му отпуска, прекарана в Европа, бе свършила. Довечера трябваше да отлети за родината си, в САЩ, с нов реактивен лайнер.

„Два-три шилинга нищо не са“ — не мирясваше гласът.

Робъртсън се намръщи. Наистина ли чува глас? Или е просто някакво вътрешно озарение? Бе свикнал понякога да има внезапни хрумвания и то удачни. Подаде кутийката на собственика и попита:

— Колко?

— Три шилинга и шест пенса.

— А колко би струвала, ако не знаехте, че съм американец?

Човечето се престори на обидено.

— Не искам много, приятелю. Три шилинга и шест пенса — и кутийката е твоя.

— Два шилинга — каза Робъртсън. — Впрочем, за какво служи?

— Това вече е *твоя* работа, приятелю. Ти я купуваш, не аз. Половин крона и нито пени по-малко.

Половин крона са тридесет и пет цента, помисли си Робъртсън. Толкова струва бутилка бира в щатите.

Усмивайки се, той извади дребни пари, старателно отброи два шилинга и шест пенса и пъкна металната кутийка в джоба на туидовото си спортно сако, което струваше четиридесет гвинеи.

„По-добре премести кутийката от джоба на сако в джоба на панталона. Из Петикът Лейн шарят ловки пръсти.“

Робъртсън сериозно се замисли откъде идват всички тези съвети. Той така ясно чуваше благия спокоен глас, сякаш се раздаваше на няколко сантиметра от ухото му. Усещането бе неприятно и смущаващо. Робъртсън започна да вярва, че рекламата не е преувеличавала и абсентът, който бе изпил, наистина си е струвал парите.

Тъй или иначе, съветът беше разумен. Робъртсън скри за по-сигурно кутийката в левия джоб на панталона, близо до портфейла. Миг по-късно нечия несръчна ръка вече шареше в изпразнения джоб на сако.

Робъртсън сграбчи ръката на крадеца и хладнокръвно впи нокти в чуждата длан. Когато вдигна очи, видя пред себе си бледен, потен младеж — притежател на космата грива от неимоверно гъсти черни коси.

— Грубо пипаш — подхвърли Робъртсън. — Пък и джобът е празен. Пръждосвай се, докато не си попаднал зад решетките.

— Ама аз нищо подобно не съм искал, началник! Честна дума, аз...

— Марш отук! — кресна Робъртсън и пусна ръката на крадеца. Младежът доволен се шмугна в тълпата.

Робъртсън реши, че достатъчно се е нагледал на Петикът Лейн. В портфейла му лежаха петдесет новички петфунтови банкноти и следващият джебчия можеше да се окаже по-квалифициран. Работейки усилено с рамене, той се провря през тълпата, извика такси и се върна в хотел „Мейфър“. Беше дванадесет без нещо. Довечера в девет от

Лондонското летище излиташе в трансатлантически рейс неговият самолет.

Под вратата на стаята се бяха натрупали неделните вестници. Робъртсън ги награби, влезе в стаята, извика прислужника и поръча да му донесе обета след половин час.

Извади от джоба кутийката и почна да я разглежда, като поклащаше в недоумение глава. След минута я сложи на полицата над камината. Реши, че гласът, който бе чул е плод на въображението му. А самата кутийка е просто парче метал. А може би...

Впрочем, все едно. Хвърлената на вятъра половин корона няма да ме разори, разсъди Робъртсън. Изтегна се в непривично мекото кресло — о благословени старомодни хотели на Лондон! — и запрелиства вестниците. Предварително бе решил да прекара целия ден в хотела. Бог е свидетел, Робъртсън и така вече е сит до гуша от забележителности: обиколил бе целия Лондон, разгледа и Уестминстърското абатство, и Тауър, и Британския музей, и всичко останало с характерната за него настойчивост и ненаситна любознателност. Днес, в последния ден на отпуската си, може и да си почине. Робъртсън считаше, че в Западна Европа е видял всичко, което заслужава да се види. Утре по това време ще бъде в Ню Йорк, ще се върне пак към увлекателното си занимание — да превръща парите в още повече пари.

Брус Робъртсън беше висок и набит, движенията му бяха леки, изящни, говореше остроумно, уверено. Преди пет години, тридесет и една годишен, той струваше три четвърти милиона долара. Сега състоянието му се бе намалило с една трета: не много отдавна го бяха сполетели някои и други превратности на съдбата. Но въобще той явно преуспяваше, особено ако си припомним скромното начало. Първите си борсови операции през 1952 година той извърши с дребни партиди от по десет акции. За десет години благодарение на острия си ум, силната си памет и гъвкава съвест Робъртсън забележимо напредна. Бе останал ерген, но това не означаваше, че в живота му няма място за жени.

„Погледни шестата колона на «Таймс»“ — предложи гласът, който съпътствуваше така загадъчно Робъртсън от Петикът Лейн.

В първата секунда Робъртсън не изпита нищо друго освен гняв. Очевидно, това е халюцинация, убеждаваше се той. А халюцинации не

можеше да понася. Дълги години бе работил по шестнадесет часа в денонощие, за да стане господар на съдбата си; и проклет да е, ако се подчини на заповедите на този безтелесен глас.

И все пак той прегледа шестата колона.

Фейлетон за живота на колонистите в Танганайка, статия за италианска оперна трупа, гастролираща в Единбург, съобщение, че в Йоркшир се родило теле с две глави. Робъртсън прегледа набързо останалото — главно обявления. Вниманието му привлече малка забележка най-долу на страницата.

Там пишеше, че професор Огюст Сен-Лоран от Брюксел ще пристигне във вторник в Лондон, за да преговаря с ръководителите на английската минна промишленост. „Доктор Сен-Лоран — казваше се в забележката, — разработва технология за добиване на злато от морската вода; понастоящем изследванията му са още в експериментален стадий“.

Робъртсън замислено гризеше нокътя си. От три години насам той следеше опитите на Сен-Лоран. Повече от сто хиляди долара бе вложил Робъртсън в акции на южноафриканските златодобивни компании. Увеличаваше постоянно вложенията си, но бе готов да се отърве от тях при първия само намек, че е възможно да се добива евтино злато от морска вода. Досега шансовете на професор Сен-Лоран да извлече злато от морето не бяха по-големи от шансовете да извлече слънчеви лъчи от краставици.

„Но във вторник Сен-Лоран ще съобщи за успеха си — кротко забеляза гласът. — Утре е най-подходящото време да се продадат златните акции. Наистина! Най-подходящото време“.

— По дяволите, не ми разправяй какво да правя! — избухна Робъртсън. Но веднага се изчерви. Когато човек има халюцинации — това вече само по себе си е лошо, но когато той спори с тях — е още по-лошо.

На вратата се почука.

— Влезте — раздразнено извика Робъртсън.

Появи се масичка на колелца, а след нея прислужникът.

— Обедът ви, сър. Или трябваше да сервирам за двама?

— Разбира се, не. Нима не виждате, че съм сам?

— Прав сте, сър. Стори ми се, че чух как разговаряте с някого. Но трябва да съм сбъркал. Моля да ме извините, сър.

Вратата се затвори. Робъртсън злобно изгледа масичката с храната, вестника, загадъчната кутийка. Твърде дълга беше отпуската, ето къде е бедата. Трябва по-скоро да се връща, и на работа.

„Продай златните акции преди да си заминал от Лондон“.

Робъртсън падна в креслото и зарови ръце в гъстите си чорлави коси. Захапа устна, но не много силно, за да не пусне кръв.

„Глас или не глас — мислеше той, — да се отърва от акциите — не е лоша идея. Доста дълго стояха у мен. Кой знае, виж че този път Сен-Лоран наистина е постигнал нещо. Най-разумно е веднага да се измета от пазара. Точно така.“

Той вдигна телефонната слушалка и каза на телефонистката на хотела номера на своя посредник. На Лондонската борса южноафриканските златни акции много се търсеха. В неделя, естествено, Беримън не седи в кантората си, но може би ще успее да му позвъни във вилата, в Съри.

Вдигнаха слушалката след петия сигнал.

— За съжаление, мистър Беримън замина със семейството си за цял ден, сър.

— Слушайте, необходимо ми е да се свържа с него. Името ми е Робъртсън.

— Да, разбира се, сър. Ще предам на мистър Беримън, че сте го търсили.

— Не това! Довечера заминавам — отлитам за Америка и трябва да се свържа с него преди да замина. Как мислите, той кога ще се върне?

— Доста късно, сър. Предполагам, към десет-единадесет часа.

Робъртсън тревожно се размърда. По това време той щеше да лети над Атлантическия океан. Отношенията му с Беримън не допускаха директиви за купуване или продаване на акции да се предават чрез трето лице — или лично указание от Робъртсън, или посредникът няма да си мръдне пръста.

— Добре — каза най-сетне Робъртсън. — Ако случайно се върне до осем часа, нека позвъни на мистър Робъртсън. Телефона той знае. След осем няма смисъл.

В краен случай би свършило работа и писмо с куриер, но на Британските острови не е прието да се изпращат писма с куриер. А жалко, при отварянето на борсата Беримън щеше да знае, че е длъжен

да продава. Впрочем, Робъртсън предпочиташе да поговори с посредника си лично. Работата трябваше да се свърши умно, иначе курсът рязко ще спадне преди да бъдат реализирани всички акции на Робъртсън. В Беримън той има пълно доверие, но това мероприятие изисква по-особени грижи.

Робъртсън никак не се удиви, когато чу нашепващия съвет на невидимия настойник:

„В такъв случай отложи заминаването си. Остани в Лондон до утре. Един ден не е от значение.“

— Ти, собствено, кой си?

Отговор не последва. Робъртсън впери очи в кутийката, която стоеше мирно на полицата над камината и нервно сплете пръсти. Гласът и златната криза в навечерието на завръщането му в Америка. Какво пък, никой няма да каже, че Брус Робъртсън е проявил недостатъчна гъвкавост.

Той позвъни в билетната каса и отмени поръчката си за рейса в девет часа. След дълги разправи му запазиха място за самолета, който отлиташе на другия ден по обед. Робъртсън ще успее да се свърже с Беримън и ще проследи пласирането на златните акции. А друго и не е нужно.

Сега, когато у Робъртсън се появи свободно време, той набързо изяде обедата си и тръгна да поскита най-сетне по Пикадили Съркълс. Разхожда се из Лондон почти целия следобед, вечеря в индийския ресторант на Риджънт-стрийт и се върна късно в хотела. На сутринта се събуди в десет часа.

Щом се събуди, веднага позвъни на Беримън в кантората и дванадесет минути му дава най-подробни инструкции. След като свърши тази работа, Робъртсън позвъни в бюрото за услуги при хотела и помоли да му поръчат такси така, че да успее да пристигне на Лондонското летище за рейса в дванадесет часа. Куфара си бе наредил още снощи, така че сега нямаше какво да прави — само да закуси и да чака до обед. Отвън пред вратата, както обикновено, лежах с сутрешните вестници. Робъртсън ги внесе в стаята и ги остави върху леглото, като смяташе да ги прегледа, когато се върне от ресторанта.

Очите му попаднаха на набраното с най-едър шрифт заглавие горе на първата страница на „Дейли телеграф“:

Лондон. 19 август. Снощи загинаха деветдесетте и девет пътника и единадесетте члена на екипажа на трансатлантическия реактивен лайнер: той експлодирал и паднал в океана един час след излитането си от Лондонското летище. От самолета, който е летял за Ню Йорк, съобщили за неизправност на мотора, когато самолетът се намирал над океана, в 10.08 лондонско време и почти веднага след това радиовръзката се прекъснала...

Брус Робъртсън се отпусна без сили в креслото и цели двадесет минути тъпо разглежда ноктите на ръцете си. После дойде на себе си само, колкото да прочете отново съобщението. Да, това е неговият самолет и той щеше да лети с този рейс, ако не беше решението му да остане в Лондон още един ден, за да продаде златните акции. А кой го посъветва?...

Робъртсън сграбчи кутийката и впи в нея очи. Обикновена метална кутийка, плоска, с особен монограм... Но откакто му попадна той чува гласове и тези гласове спасиха живота му.

Той тръсна глава. Та това е просто все същата система от интуитивни догадки, която му бе донесла богатство и слава! Озарение — да продаде акциите. Озарение — да остане в Лондон още една нощ. Гласовете нямат нищо общо с това, вяло си повтаряше той. Но тъй или иначе, след час, когато дойде време да освободи стаята, той сложи странната кутийка в джоба си.

На Лондонското летище, когато Робъртсън пристигна там към единадесет и половина, имаше оглушителна врява. Всички приказваха само за вчерашната катастрофа.

Без да пророни дума, Робъртсън проследи как предават вещите му в багажното бюро. Показа документите си, заплати десет шилинга такса за излизане от страната и се качи в самолета.

Както Робъртсън и очакваше, рейсът мина без особени вълнения. Полетът продължи осем часа; щедро гощаваха Робъртсън, пътника от първа класа, с шампанско, черен хайвер и прочее деликатеси.

На летището пристигнаха в три часа след пладне нюйоркско време. Робъртсън мина митническия преглед без неприятности (цялата му контрабанда щеше да пристигне по други по-малко явни канали) и към три и половина се бе разположил в богато обзаведения си шестстаен апартамент в Манхатън, който гледаше към Ист-Ривър.

Той не беше суеверен, но през последните часове на живота му в Лондон малката плоска кутийка бе станала за него талисман, който му носеше щастие, и — по причини, които дори сам не съзнаваше, няколко дни подред слагаше кутийката в джоба си, когато излизаше от къщи.

На другия ден след завръщането му дойде известие от Лондон: Професор Лоран действително направил сензационно откритие, което даваше възможност евтино да се извлеча злато от водата. На Лондонската борса цените на златните акции стремително паднали. Робъртсън бе продал своите тъкмо навреме.

На следващия ден някакво предчувствие и познатият шепот посъветваха Робъртсън да стои по-далеч от „Джакомо“ — първокласния ресторант в центъра на града, където искаше да се отбие. Робъртсън бе вече влязъл в салона. Но той се бе научил да уважава предчувствията. Усмихна се примирително на управителя, тръгна обратно към изхода и вечеря във френския ресторант отсреща. В последствие узна, че тази вечер осемдесет посетители на „Джакомо“ се отровили от някакъв недоброкачествен рибен сос.

В четвъртък у Робъртсън се появи импулс да купи живачни акции от „Амалгамейтед Текноложикъл“ — западнала компания. Рискува двадесет хиляди долара и получи акциите по $8\frac{3}{4}$. В петък компанията „Амалгамейтед“ обяви, че е получила крупна правителствена поръчка и че акционерите ги очакват значителни дивиденди. Новината смая Уолстрийт; след три дена Робъртсън продаде акциите си по $19\frac{3}{4}$, като спечели от операцията прилична сума.

Робъртсън не беше суеверен. Но от две седмици имаше такъв луд късмет, че не на шега се замисли. От време на време изваждаше плоската метална кутийка от джоба си, разглеждаше я, тръскаше я, опитваше се да я отвори. При почукване тя издаваше глух звук, но съвсем не можеше да се отвори, пък и Робъртсън не се стараше

особено. Той знаеше как да се отнася с кокошката, която му снася златни яйца.

В душата му вече не бе останала и сянка от съмнение. Кутийката му носи сполука. Гласовете, които от време на време чува, предчувствията, които го обземат — всичко това идва, колкото и да е невероятно, от плоската метална кутийка, за която бе заплатил половин крона на лондонския амбулантен търговец. Робъртсън не търсеше обяснения. Беше доволен и само жънеше плодовете на своята вяра в пророческите таланти на кутийката.

Вечер Брус Робъртсън имаше навик да се отбива в Муз-клуба. Това разкошно заведение на висшето общество му даваше възможност срещу луди пари да прекарва няколко часа сред онова блестящо общество, по което така безнадеждно копнееше на младини. Когато човек посрѣбва скъпи ликьори, изтегнат в плюшено кресло на фона на библиотечните лавици със събраните съчинения на класиците в позлатени подвързии, забравя за низкия си произход.

Робъртсън гаврътна чашката двадесетгодишен арманяк и сърдечно се усмихна на стюарда, който пак му наля коняк. После се обърна към Пери Мерик.

— Да, Пери, попаднал съм в някакъв стадий на луд късмет.

Мерик — дребосък с подпухнало лице, който имаше прекалено много пари и прекалено много разведени жени — изпи на един дъх шартръоза си като някакво долнокачествено уиски.

— Аз те наблюдавам, Брус. Отначало оная история със смяната на рейса.

— Е, това е сляпа случайност — каза Робъртсън с пренебрежително лекомислие.

— После продажбата на златните акции точно преди да започне паниката. И авантюрата с живачните акции. А миналата седмица — акциите на фалиралата железопътна компания.

— Глупости, Мерик — забуботи от далечния ъгъл на стаята старият свадлив Лойд Декстър. Той свали вестника, който закриваше лицето му. — Не разбирате ли, че всички тия брътвежи за луд късмет и някакви магически действия са чиста измислица? Очевидно, Робъртсън внимателно изучава тенденциите на пазара и това е единственото разумно обяснение за финансовите му успехи.

— Но то не обяснява, защо се е отказал да лети със самолета, който загина, нали? — възрази Мерик. — Борсовите спекулации — съгласен съм, но как ще обясните...

— Готов съм да се съглася, че смяната на самолета е чист късмет — допусна Декстър. — Но всичко останало, всички финансови маневри са просто резултат на задълбочено обмисляне и хитрини, тук няма нищо тайнствено!

Робъртсън скромно се усмихна.

— Ценя вашето високо мнение за моята ловкост, Лойд, но не сте прав.

— Какво е това?

Робъртсън бе извадил от джоба си металната кутийка и я държеше на дланта си. Досега той не бе разказвал никому за кутийката, но изведнъж му се поиска да постави на място това глупаво магаре Декстър пък и самата кутийка като че ли мълчаливо потвърждаваше, че моментът е подходящ да открие тайната на успеха си.

— Виждате ли тази кутийка, Лойд?

Декстър кимна. Мерик проточи шия, ококори кървясалите си очи.

— Купих я в Лондон точно онзи ден, когато трябваше да замина за Америка. Платих половин крона на някакъв амбулантен търговец на Петикът Лейн. Кутийката разговаря с мене, джентълмени. Дава ми съвети.

— Какво ни баламосвате, Робъртсън! — загърмя Декстър побеснял от яд. — Искате да ни уверите...

— Да, кутийката говори. Тя ми заповяда да летя с друг самолет, заповяда ми да продам златните акции, заповяда ми да купя живачните. Досега нито веднъж не е сгрещила.

Очите на Лойд Декстър сърдито святкаха.

— Робъртсън, никога не съм подозирал, че сте склонен към мистика, пък и сега не подозирам. С баснята за кутийката вие явно ни будалкате.

Робъртсън безгрижно се усмихна.

— Говоря съвсем сериозно. Кутийката ми дава съвети. Например — добави той, доловил познатия шепот, — тя ми казва, че ако сега се сбогувам с вас и отида в червения салон, ще видя там Фред Райнър.

— Не може да бъде! Райнър е в Чикаго! — избухна Декстър.

— Ще видя там Фред Райнър — продължи Робъртсън, без да обръща внимание на Декстър, — и още преди полунощ ще сключим с него сделка, ще закупим жито на корен и ще спечеля повече от сто хиляди долара. Пожелавам ви всичко най-хубаво, джентълмени.

Изминаха няколко дни. Късно вечерта Робъртсън си седеше в къщи и гледаше по стереовизията някакъв стар филм, когато неочаквано чу, че се звъни на вратата. На прага стоеше Пери Мерик.

— Пери! Какво те води насам по това време?

— Чух за сделката ти с Райнър, Брус. Всичко стана така, както очакваше.

— Разбира се. А Фред все приказваше, че върша безумие. Бас държа, че сега се разкайва.

Мерик облиза устни.

— Ти каза, че Фред е в червения салон и той *действително* беше в червения салон, но никой не знаеше, че се е върнал в Ню Йорк. Ти знаеше ли? Слушай, вие с Фред не сте ли я нагласили предварително тая работа?

— Разбира се, че не, Пери. Мислиш ли, че съм способен на подобно нещо?

— Надявам се, не — отвърна Мерик. Ръцете му трепереха. — Ти разправяше за кутийката, че ти давала съвети и го доказа. Във всеки случай, поне аз така считам. Трябва точно да зная така ли е, Брус.

Робъртсън се наведе към събеседника си, погледна го втренчено в очите.

— Какво се е случило с тебе, Пери?

— Имах подред няколко... ъ-ъ... неудачни мероприятия. Също като твоя късмет, само че обратно.

— И последния милион?

Мерик се усмихна.

— По-лошо е отколкото предполагаш. По-лошо отколкото можеш да си представиш.

— Гледай ти! Много ми е мъчно — каза Робъртсън почти искрено. В клуба щеше да му бъде скучно без Мерик.

— Ти можеш да ми помогнеш, Брус. Но аз искам да те помоля за нещо голямо и, може би, ти не...

— Никога не съм мислил, че ще давам пари назаем на Пери Мерик — прекъсна го Робъртсън. — Но ако става дума за нещо малко, колкото да изплаваш, навярно ще може да се нареди. Не се тревожи.

— Не. Не искам пари — отвърна Мерик.

— Но...

— Вярно ли е това, което разправяше за твоята кутийка, Брус? Истина ли е?

— Мога да се закълна в парите си — увери го Робъртсън. — Защо да си кривя душата, понякога послъгвам, но в случая не е така. Кутийката си я бива.

— Мога ли да я разгледам?

Робъртсън я извади от джоба си и му я подаде. Мерик внимателно я огледа. Изследва всичките ѝ ръбове, опипа тънката разделителна линия.

Мерик допря кутийката до ухото си, като се надяваше да чуе шепота на мъдрия съветник или поне тракането на някакъв механизъм. После върна кутийката на Робъртсън.

— Значи, бива си я, а?

— Казах вече, Пери.

Мерик кимна. Известно време не промълви нито дума, после каза:

— Напоследък ужасно не ми върви. За каквото и да се заловя, все лошо излиза. Където и да вложя пари — все губя.

— И с мен така се случваше — мазно му съчувствуваше Робъртсън.

— Сега съм готов на всичко — тихо продължи Мерик. — Положението ми е отчаяно. Брус, давам ти петдесет хиляди долара за твоята кутийка. В брой. Остават ми съвсем малко, колкото да започна отначало.

Неочакваното предложение обърка Робъртсън. Кутийката не беше го предупреждавала пък и сам не очакваше такъв обрат.

— Не — отвърна той, без да се замисля. — Категорично не. Кутийката не се продава.

— Шестдесет хиляди — каза прегракнало Мерик. — Или просто дай ми я за известно време. Докато щастието ми се усмихне. Тя ми е крайно нужна, Брус.

— Не. Никога. Нали не би помолил някого да ти продаде сърцето си или черния си дроб? За мен тази кутийка е почти същото. Тя неведнъж спаси живота ми. Та аз и за един час не бих се разделил с нея...

„Веднага се отърви от кутийката — чу той. — Приеми предложението на Мерик. Тази вечер е най-подходящото време да се отървеш от кутийката. Да стои повече у теб е опасно и неразумно“.

За някаква микросекунда Робъртсън изгуби гордата си осанка, но веднага надви рефлекс, който го караше да зяпне от удивление. Да се отърве от кутийката? Душевното му равновесие се възстанови. Щом така го съветва гласът, дължен е да му се подчини. Робъртсън бе свикнал да се доверява на съветите на кутийката и щом изведнъж бе станало опасно да я притежава, той с удоволствие ще прекрати играта. Тайната на успеха е в това, навреме да престанеш да залагаш на фаворита, навреме да хвърлиш картите.

Само че... Дали и Мерик не бе чул предупреждението?

Явно не, Мерик в това време говореше:

— Заклевам те, Брус, не бъди толкова жесток! Повярвай, тази вечер на два пъти за малко не забих куршум в челото си. А после реших: да дойда при теб и да се опитам да купя кутийката.

Робъртсън се вгледа в посърналото, измъчено лице на Мерик.

— Петдесет хиляди и кутийката е твоя. Само да се разберем: запазвам си правото да я откупя от теб за същите пари, да кажем, след месец. До тогава, вярвам, ти ще успееш да стъпиш на краката си.

— Разбира се, Брус! Така ще е справедливо! Не знам как да ти благодаря. Ти не можеш да си представиш колко съм ти...

— Късно е вече, Пери. Да не губим време в излишни приказки. Кутийката е твоя. Дай парите — и си я вземи.

Робъртсън мислено се усмихваше. Изглежда, кутийката не можеше повече да му бъде полезна, иначе не би дала такъв съвет. Може би всеки момент ще изгори. Може вече да не е способна да предсказва точно. Тъй или иначе, Робъртсън и сам би могъл да предскаже: щастието едва ли ще се усмихне на бедния Мерик. Чудната кутийка няма да му върне дори парите, които бе платил за нея.

Късно през нощта телефонът в спалнята позвъни. Брус Робъртсън се обърна на другата страна и се престори, че не чува

настойчивото звънене. Той много държеше на съня си. Но телефонът не млъкваше. Позвъни седем пъти, осем, девет...

Без да отваря очи, Робъртсън протегна напосоки ръка към телефона, опипа в тъмнината, вдигна слушалката, приближи я до ухото си.

— Робъртсън е на телефона.

— Брус, обажда се Пери Мерик. — Гласът на Мерик беше извънредно развълнуван. Робъртсън с усилие надви сънливостта си.

— Е, какво има пак, Пери?

— Кутийката, Брус. Тази кутийка ми излезе през носа.

— Тоест как?

— Знам, че да ти звънят в четири часа през нощта не е приятно, но ме е страх, Брус.

— Ще кажеш ли най-сетне какво има? — кипна Робъртсън.

— Току-що приех първото съобщение на кутийката нерешително каза Мерик. — Тя ме за... заплашва. Ако, казва, незабавно не се отърва от кутийката, ще имам неприятности. Нищо не разбирам, Брус.

— Аз също. Какви точно неприятности?

— Първо, ще ми отнемат кутийката. Сега тя е заключена в касата ми.

— Защо звъниш на мен, а не на полицията?

— Струва ми се, че гласът нямаше предвид обикновена кражба — поясни Мерик. — Той сякаш намекуваше за нещо повече, за нещо съвършено непостижимо. Толкова се изплаших. По-добре е да не се бях свързвал с тая кутийка.

— Не ставай идиот — каза Робъртсън. — *Уверен* ли си, че си чул правилно съобщението?

— Слушай, Брус, хайде по-добре да се откажем. С такова чудо като тази кутийка, шегите са опасни. Какво ще кажеш, ако взема такси и ти донеса още сега кутийката (или ако искаш утре сутринта), и да развалим сделката, съгласен ли си?

— Не — Робъртсън никак не желаше да загуби петдесет хиляди долара, а още по-малко да получи отново кутийката. Жалко, разбира се, за бедния Мерик.

— Извинявай, Пери, но навярно си имал кошмари. Помъчи се отново да заспиш, а утре вечер ще се видим в клуба и ще поразмислим. Лека нощ, Пери.

Той понечи да сложи слушалката. Гласът на Мерик прозвуча съвсем слабо:

— Брус, чакай! Не затваряй телефона! Брус!

Слушалката замръзна във въздуха.

— Брус, тук има някой! Брус! *Брус!*

Робъртсън чу внезапен вик, приглушен и далечен. Той се намръщи, изчака, пак допря слушалката до ухото си.

— Пери? Пери, какво става там?

В слушалката се чуваше сигналът на станцията.

Робъртсън се повдигна, седна, потърка очи и се прозя, разсънил се окончателно. Работата, изглежда, е много сериозна. С Пери Мерик нещо се е случило — кой знае какво. Робъртсън постави слушалката, запали нощната лампичка до главата си и набра номера на Мерик. Никой не отговори.

„Да извикам ли полицията? — размишляваше Робъртсън. — Това ще е най-логичната крачка.“

Измамният свят от вълшебни кутийки и пророчески предчувствия, в който живееше щастливо напоследък, изведнъж бе станал за него чужд и враждебен.

Той подържа слушалката още секунда-две, после я постави на вилката. Набра номер от една цифра. Сънената дежурна отвърна:

— Справки.

— Дайте ми, моля ви се...

— Излишно е — забеляза нечий ироничен, съвсем нереален глас. — Бъдете така добър да оставите устройството за свързка на мястото. Ще поговорим.

Смаян Робъртсън остави слушалката. Някой стоеше пред леглото му. Човек (човек ли?) не по-висок от метър и половина, с кръгъл гол череп, с големи кръгли очи, незаобиколени от вежди и мигли, с плосък нос и широка неусмихваща се уста.

Уши нямаше. Кожата му светеше в полумрака на стаята с красив синкав цвят.

— Вие ли се именувате Брус Робъртсън?

— Да, но... слушайте, тук навсякъде има сигнализация срещу крадци. Да се вмъкне някой тук нощем е абсолютно невъзможно! *Невъзможно!*

Непознатият не обръщаше внимание на гнева на Робъртсън.

— Може ли да се седне тук? — учтиво запитва той, като посочи креслото до леглото. Седна, без да дочака отговор. — Моля да се отнесете снизходително към това, че прекъснах вашето нощно отпочиване, добри ми господине. Но са допуснати грешки и е необходимо да се поправят.

— Грешки? Да се поправят? Вижте какво, приятелю, аз съм напълно трезвен и всичко това реално не съществува. Вие сте халюцинация. Аз имам кошмар. Не биваше да ям вечер омар и отгоре на това две пор...

— Имайте добрината да се убедите в реалността на моето съществуване — предложи непознатият.

— За реалност и дума не може да става. Сигнализацията срещу крадци...

— Уверявам ви, че съм напълно реален. Можете да ме наричате със звукосъчетанието Морверад. Аз съм от Бюрото за Поправки.

— Спрете! — прекъсна го Робъртсън. — Не знам кой сте и какво правите в моя апартамент, но по-добре се пръждосайте по същия начин, по който сте влезли, иначе...

Той не се доизказа. Непознатият извади от туниката си мъничък предмет и го постави на дланта си.

Робъртсън премижа, за да разгледа по-добре предмета в святкащата синкава кожа на непознатия.

— Чакайте — дрезгаво прошепна Робъртсън. — Тая вещ, дето я държите...

— Да, да! Тя е — Морверад му подаде предмета, който можеше да бъде или кутийката, продадена снощи на Мерик, или неин двойник.

— Да. Тя е. От къде сте я взели?

— Открих този вариостат в притежание на някой си Пери Мерик — обясни Морверад. — За да го намеря, трябваше да загубя няколко седмици.

— Какво направихте с Мерик?

— Нищо такова, което би имало дълготраен ефект — учтиво отвърна непознатият. — Длъжен бях да проследя пътя на вариостата във всички вихри. Стана ми ясно, че Мерик го притежава отскоро. Трябваше да приложа по отношение на Мерик квадратурата на Вайн, след което той ми откри, че е получил вариостата от вас. Дойдох незабавно при вас.

Квадратурата на Вайн. И блещукащите синкави човечета без уши. Всичко се замъгли пред очите на Робъртсън.

— Няма основание за страх — продължи Морверад. — Трябва само да се ликвидират последиците от това, че сте намерили случайно вариостата.

— Не се приближавайте — предупреди го Робъртсън, тъй като човечето бе станало от креслото и тръгнало към леглото. — Ще позвъня в полицията. Ще викам за помощ.

— Моля ви — с успокояващ тон прошепна Морверад. — Квадратурата ще трае само секунда. Отнася се всъщност до простия проблем на тригеминалното внушение. Отдавна се извършва без трапанация. И... не, не се съпротивлявайте. Почакайте, почакайте, добри ми господине.

Робъртсън вдигна очи, едновременно разсърден и изплашен до смърт, но в този миг две хладни ръце докоснаха раменете му. Непознатият кротко накара Робъртсън пак да легне на възглавницата. Робъртсън съзнаваше, че над него като две гроздови зърна светят в тъмнината очите на Морверад; малко след това на тавана сякаш експлодира бомба и Робъртсън загуби съзнание.

Дойде на себе си. Будилникът на нощната масичка показваше 4.23. Преди да припадне беше 4.20. Значи бяха изминали само две-три минути, но му се струваше, че всъщност бе минало много повече време. Главата му се пръскаше от болка.

— Ето така — говореше междувременно Морверад. — Най-простата взаимна връзка между причините и следствията. Лесно ще се оправя.

— Много се радвам — отвърна Робъртсън. — Свършихте ли с вашата квадратура?

— Разбира се, събрах всички нужни сведения. Възстанових липсващото звено във веригата.

— Великолепно — каза Робъртсън. — А сега изчезвай, дяволска илюзия и дай на човека...

— Вие сте се сдобили с вариостата на осемнадесети август тази година по местното изчисление на времето, в Лондон. Разделили сте се с него преди пет часа (оценката е приблизителна). Сега вариостатът е конфискуван, но е необходимо да се направи поправка в тъканта на времето от днес чак до осемнадесети август.

Морверад говореше с такава спокойна увереност, че косите ти да настръхнат. Робъртсън седна в леглото, обхвана коленете си с ръце и се заслуша, като чувствуваше как кръвта му изстива в жилите.

— Вариостатът е минал покрай един де хроникален интервал и е бил загубен в Ригфор в 7–68/8 по абсолютното време. Описал е извънпространствена крива, която го е върнала в континуума на девети август по местното изчисление. Попаднал е в оная част на Англия, която се нарича Корнуел, където е бил намерен от лице, незапознато с предназначението му. Намерилият го не е обърнал внимание на съветите на вариостата и го захвърлил върху купчина метални отпадъци. По пътя за претопяването вариостатът се загубил и е бил намерен от друго лице, също неосведомено за предназначението му; след като сменява няколко притежатели на шестнадесети август е бил донесен в Лондон, където попаднал у Алфред Сайкс — търговец на метални изделия. Сутринта на осемнадесети август Сайкс го е изложил за продан. Скоро след това вие сте се сдобили с вариостата по негов съвет. Във веригата от събития вие пръв сте послушали съвета на вариостата и затова всичките ви постъпки от онзи момент нататък до днес образуват безспорен и постоянно разширяващ се противотемпор, който трябва да се отрегулира. Следите ли мисълта ми?

— Не съвсем, — унесено каза Робъртсън. — Но се радвам, че всичко ще се уреди. Не бих искал разширяващият се противотемпор да остане неотрегулиран.

— Аха! В етично отношение вие сте съгласен! Значи, няма да има трудности и в морално!

— Кво? — попита Робъртсън, като мрачно си блъскаше главата какво ли е това противотемпор. Или, щом вече е тръгнало, дехроникален интервал.

— Във възторг съм от добрата ви воля за сътрудничество. Тя е тъй разбираема! Щом човекът е имал достатъчно ум да се възползува от функциите на интуитивния събирач на данни (а това е предназначението на вариостата) ще оцени и сериозните последици, свързани с по-нататъшното разширяване на противотемпора. Поздравявам ви за вашата проникателност и високо съзнание за дълг, мистър Робъртсън.

— Благодаря.

— Лесно ще се поправи пукнатината. Ще създам дехроникален интервал — *управляем*, забележете, не като онзи, в който пропадна вариостатът. Ще пренеса отначало вариостата, а после и вас по вселенския канал към момента на придобиването и ще ви помогна да се върнете в съответната фаза. С това трябва да се заемем незабавно, иначе противотемпорът ще се разширява.

Окончателно объркан Робъртсън се осмели да забележи:

— Според мен, това е една превъзходна мисъл.

Внезапно около леглото блесна пурпурно-виолетова светлина. Морверад се отдръпна извън пределите на силовото поле.

— Запомнете, мистър Робъртсън, вие сам трябва да оправите противотемпора, но аз няма да ви разреша да преминете точката на вселенската линия, докато грешката не бъде поправена. Всичко ли ви е ясно?

— Предполагам, искате...

Без предупреждение пурпурно-виолетовата светлина се измести към противоположния, червен, край на спектъра. После стаята изчезна.

— Чакайте! — закрещя Робъртсън. — Вие не ми обяснихте...

Яркочервената светлина замига и угасна. Робъртсън пак се озова в Лондон.

Беше неделя сутрин, края на август, той стоеше на Петикът Лейн. Пред него, заемайки три или четири квартала, бяха разположени сергиите на уличните търговци. Жителите на Лондон, които толкова обичат да купуват ненужни дреболии, бяха задръстили тесния проход. Робъртсън беше с туидовото сако — онова същото, което струваше четиридесет гвинеи. Сутрешният въздух беше прохладен. Морверад никъде не се виждаше.

Едно обстоятелство порази Робъртсън. Никой не се движеше. Гирляндата разноцветни знаменца, окачени на най-близката барака, бе странно замръзнала в невероятно положение; като заковани стояха струпалите се лондончани, не помръдваха продавачите зад сергиите и в бараките. Времето бе спряло.

На Робъртсън му се замая главата. Той опита да си спомни всичко, което се бе случило с него.

Имаше някаква хитра машинка — как се казваше? — вариостат. Тя бе минала де... дехроникалния интервал, тъй да се каже, в миналото, тоест сега. Очевидно вариостатът е нещо като автоматична

врачка. Само че Робъртсън не бива да си служи с него, защото според правилата вариостатът няма място във времето, в което живее Робъртсън и заради това се бе получил онзи противотемпор.

Робъртсън потърка слепоочията си. Главоболието му не минаваше. Около него все още никой не се движеше.

Малкото човече — Морверад ли се казваше? — по някакъв начин бе пренесло Робъртсън няколко седмици назад, в оная сутрин, когато той бе купил вариостата. Робъртсън си мислеше: „Целият смисъл е в това, да отида пак до сергията на същия онзи търговец, но само че този път да не купувам вариостата. Тогава Морверад мирно и тихо ще отнесе тази вещ на мястото и ще се избегне противотемпорът.“

Жалко, че ще трябва да се раздели с такава удобна кутийка, мислеше си Робъртсън. Но нищо не може да се направи, утешаваше се стоически той. Друг избор няма. Ако не се подчини и пак купи вариостата, Морверад рано или късно ще го намери и отново ще го изхвърли в Лондон, в осемнадесети август; и все така ще се върти, като в омагьосан кръг, докато не се откаже доброволно от вариостата.

И тъй, трябва да отстъпи. Но после какво ли ще стане?

После, безспорно, той пак ще изживее тези седмици, но този път без кутийката. Робъртсън сви рамене. Ще мине и без нея. Той помни всичките съвети на вариостата, абсолютно всички: ще смени билета за самолета, ще продаде златните акции, ще купи живачни и тъй нататък. И това е всичко. Отначало ще се повтори оная същата верига от решения. Въобще не му е нужен вариостатът. Той сам умее да взема решения и най-често удачни.

Робъртсън окончателно се убеди. Така и да бъде, той ще се откаже от вариостата.

Щом взе това решение, в миг всичко около него трепна. Беше се отворил дехроникалният интервал и го бе пуснал напълно в осемнадесети август. Знаменцата затрептяха от вятъра, лондончани яростно започнаха търговията на половинпенсовите си съкровища, търговците с кресливи гласове започнаха настойчиво да канят дебелия туристи.

Робъртсън закрачи по тясната уличка. Къде ли е търговецът с брадичката? Аха, ето го там.

Робъртсън премина на отсрещната страна. Мършавият търговец се усмихваше на купувачите, като оголваше развалените си зъби, а на

сергията сред купчината всевъзможни вехтории примамливо се мъдреше металната кутийка. Робъртсън се спря до сергията. Вариостатът пак му прошепна:

„Глупаво ще е от твоя страна, ако не купиш тая кутийка“.

Робъртсън взе вариостата.

— Колко струва?

— Три шилинга и шест пенса.

Робъртсън остави вариостата на мястото.

— За съжаление, вижда ми се много скъпо.

— Два шилинга и шест пенса — умоляващо предложи търговецът.

— И за пенс няма да я взема — каза Робъртсън. — Това е последната ми дума. *„Чувате ли ме, Морверад? Отказах се от вариостата“.* — Той бързо отмина.

В същия миг противотемпорът се затвори. Временният континуум, изкривен до неузнаваемост от това, че вариостатът се бе намирал в ръцете на Робъртсън, в миг прие нормалния си вид. Неочаквано Брус Робъртсън се спря на около шест метра от злополучната сергия, потърка чело, огледа се. Кутийката вече я нямаше. Той вдигна рамене. Непотребно парче метал и нищо повече. Робъртсън не можеше да си обясни от къде на къде изведнъж му бе хрумнало да се пазари. Провря се през тълпата, извика такси и се върна в хотела.

В хотела небрежно запрелиства вестниците, изяде леката вечеря и легна да подремне. Когато се събуди, малко го болеше глава. Плати сметката за стаята, взе такси до Лондонското летище и се качи в самолета, който тръгваше в девет часа вечерта.

Разказът е публикуван в списание „Наука и техника за младежта“, брой 1 от 1968 г.

Превод от руски: Цвета Христова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.